

APLIKOVANÁ EKOLOGIE A PĚSTITELSTVÍSAMOSTUDIUM: *Pracovní materiál k procvičování***NÁZVOSLOVÍ** (text + pracovní list - tabulka)**Přehled základních pojmů k diskuzi. Jejich třídění člověkem dle charakteristických znaků.** (V závorce jsou uvedeny používané zkratky, doporučujeme je využívat při zápisu do tréninkové tabulky).Text si doplňte o poznávání přírodnin v přírodě s klíčem a procvičujte modelové přírodniny viz pomocné studijní texty: seznamy.Literatura viz přednášky. **Červeně je označen text klíčový, bez jehož znalosti vznikají problémy s dalším učením!****Červeně kurzivou jsou psány další úkoly k promyšlení - základ diskusních bloků.****neživá** (voda, vzduch, nerost, hornina, *doplň..*)**PŘÍRODNINA***diskusní otázka: Kam bys zařadil pojmy: „půda, hnojivo“. Proč?***živá-organismus** (rostlina, živočich-zvíře, houba, bakterie, „vir“ *je co doplnit?*)**A, NÁZVOSLOVÍ UŽIVATELSKÉ:****I. PODLE VLIVU ČLOVĚKA NA VÝVOJ ORGANISMŮ** (*uved' příklady a vysvětli podstatu*):

rostlina planá (varieta), r. zdomácnělá, r. šlechtěná - kulturní, r. zplanělá

živočich volně žijící – divoký(rasa), zdomácnělý - domestikovaný, chovaný - kulturní, zdivočelý

II. PODLE UŽITKU = VÝZNAMU PRO ČLOVĚKA – PŘÍRODNINA (*kdy platí tyto pojmy v přírodě*):**Škodlivá (Š)** = škůdce, plevel (poškozuje základní podmínky života organismů)**Užitečná (Už)** = př. biologická ochrana (*Vysvětli pojem!*) (zlepšuje -,,-)**Užitková (K) kulturní -vyšlechtěná = odrůdy, plemena** (poskytuje člověku produkty)**III. PODLE VLIVU NA ZDRAVÍ a VÝŽIVU ČLOVĚKA – PŘÍRODNINA** (*Platí pro všechny živočichy?*)**BEZPEČNÁ:** Jedlá (J), Jedlá po úpravě (J+), Nejedlá (NJ), Ozdravná (*)**NEBEZPEČNÁ:** Alergenní (!), toxická = jedovatá (+, ++, +++ =smrtelně nebezpečná(☠)!**IV. PODLE ZPŮSOBU VYUŽITÍ a ZÍSKÁVÁNÍ ČLOVĚKEM – Rostlina** (*Čím se zabývá valeologie?*):

Plevel (Pl), Léčivá rostlina (LR), Pochutina:Koření (K), Potravinový doplněk:Bylinka(By), Potravina (Po), Rostlina s pozitivními účinky na zdraví = Ozdravná rostlina (*)

*Vysvětlete podstatu pojmu, historický význam pro člověka na příkladu pro ZŠ.***Polní plodiny:** potravinové (PPP), krmné (PPK), technické (PPT)**Zahradní rostliny:** Ovoce (Ov), Zelenina (Ze), Okrasné rostliny (OkR).. *Doplň další!***Rostliny luk a pastvin (Luční Rostliny)** *Vyjmenuj zástupce.***Rostliny lesů a křovin (Lesní Rostliny) aj.** *Vyjmenuj zástupce.***V. PODLE PRODUKTŮ a ZPŮSOBU PĚSTOVÁNÍ ČLOVĚKEM - ROSTLINA:** *Vyjmenuj zástupce!**Charakterizuj skupinu (poznávací znaky).***Polní plodiny:** Obilniny (Ob), Luskoviny - luštěniny (Lu), Olejní (Ol), Přadné r. (PřR),

Siličnaté r. (SiR), Pícniny (Pi), Okopaniny (Ok)

Ovoce: jádroviny, peckoviny, bobuloviny, drobné ovoce**Zelenina:** listová, lusková, plodová, cibulová, kořenová, košťálová, kořeninová**Okrasné rostliny:** letničky, dvouletky, trvalky:skalničky, cibuloviny, pereny = vytrvalé byliny, pokojové a balkónové r. konifery=okrasné jehličnany aj.**VI. PODLE NÁROKŮ NA ŽIVOTNÍ PODMÍNKY a NA PĚSTOVÁNÍ** (*platí i pro jiné organismy?*):**ROSTLINA:** náročná, nenáročná - je dáno souborem limitů života - **min.**, max., optimum:**teplo, světlo, voda, vzduch, živiny** (*v přírodě nelze od sebe oddělovat, jde o didaktickou pomůcku*):**DŮLEŽITÉ PRO SPRÁVNÉ PĚSTOVÁNÍ POKOJOVÝCH ROSTLIN I CHOVY!!!****TEPLO:** teplomilná, neutrální, chladnomilná, mrazuvzdorná (*Znáte jiné označení?*)**SVĚTLO:** světlomilná, neutrální, stínomilná (*Víte, kdo by použil označení světlobytná?*)**VODA:** vodní, bahenní. vlhkomilná, neutrální, suchomilná aj. *viz. přednášky***VZDUCH:** snášejší (Ne) proudění vzduchu (průvan), vlhkost vzduchu (rosení), znečištění

OZNAČENÍ DŮLEŽITÉ PRO PĚSTOVÁNÍ – SOUVISÍ S OBSAHEM DUSIČNANŮ A ZDRAVÍM ČLOVĚKA:!!

Dokážete vysvětlit podstatu třídění a význam pro zdraví?:

ŽIVINY: velmi náročné = r.I. tratě, středně náročné = r. II. tratě, nenáročné = r. III. tratě

Víte jak souvisí zahrádkaření s těmito pojmy a co jsou to osevní plány?

PŮDA: kyselá, neutrální, zásaditá

Písčítá, hlinitopísčítá, písčitohlinitá, hlinitá, jílovitohlinitá, jílovitá, jí

Dokážete vysvětlit, jak (a proč) může být živočich vázaný na určité druhy půd?

VII. PODLE DÉLKY ŽIVOTA *Které označení platí i pro živočichy?:*

Rostlina jednoletá, /jařiny/, dvouletá, víceletá

plevel: jednoletý, dvouletý, víceletý-vytrvalý

okrasné r.: letničky, dvouletky, trvalky

Další třídění viz specializovaná literatura např. farmaceutická, zahradnická, lesnická aj.

Pokuste se vysvětlit pojmy: konifery, dendrologie, antibiotika, cibuloviny, antidepresiva...

B, NÁZVOSLOVÍ VĚDECKÉ –přírodovědné

nejpřesnější je latinské

Pozn. pro základní vzdělávání stačí znát české názvy!

je základem systematiky = klasifikace = taxonomie

třídí organismy podle jejich vlastností a vývoje do systematických jednotek = TAXONŮ

Základem rozdělení jsou podobné vlastnosti organismů, příbuznost a jejich vývojové vztahy (studium DNA). Taxony jsou hierarchicky uspořádány, vyšší-nadřazený taxon zahrnuje obecnější vlastnosti, nižší naopak konkrétnější.

základem je dvouslovné (BINOMICKÉ) JMÉNO DRUHU!!!:

základní skladba názvu: RODOVÉ JMÉNO + DRUHOVÝ PŘÍVLÁSTEK

Dávejte si příklady organismů různých říší a pokuste se najít, zda vědecké označení je totožné s užitelským. Vědecky pojmenovaný organismus se pokuste zařadit do výše procvičovaných užitelských skupin. Dostanete již velmi slušnou charakteristiku organismu! Jste šikovní!!!

Biologické názvosloví=NOMENKLATURA pojmenovává taxony

(není jednotné pro botaniku, zoologii a mikrobiologii)

ZÁKLADNÍ TAXONY:

Říše

Kmen (zoologie) = oddělení (botanika)

Třída, řád, čeleď, rod, DRUH (species)

rasa, plemeno (zoologie), varieta, odrůda (botanika)

př. Třídění BOTANICKÉ je podle stavby stonku, listu, kořene, květu, plodu, semene....

DŘEVINA: STROM, KEŘ, POLOKEŘ-vysoký, polovysoký, nízký, poléhavý, plazivý aj.

jehličnatý, listnatý, opadavý, neopadavý-stálozelený

BYLINA : stálozelená, perenující, popínavá , aj.,

Doplňte si:

stavbu, třídění, metamorfózy (dostudovat do cvičení z libovolného klíče k určování rostlin!):

PLOD - suchý - nepukavý:

- pukavý :

- poltivý :

- dužnatý:

SOUPLODÍ:

PLODENSTVÍ:

KVĚT: - nepravý (šišťice) = nahosemenné r.:
- pravý = krytosemenné r.:

KVĚTENSTVÍ:

KOŘEN:

STONEK:

LIST:

Př.botanického názvosloví: *Rosa canina* = růže šípková:
ROSTLINA, KRYTOSEMENNÁ, DVOUDĚLOŽNÁ, RŮŽOTVARÉ, RŮŽOVITÁ, RŮŽE

C, NÁZVOSLOVÍ EKOLOGICKÉ („vztahové“)

Producent :

konzument x-tého řádu (býložravec, všežravec, masožravec):

destruent – reducent - rozkladač:

Parazit:

Hostitel:

Saprofyt:

Epifyt:

symbióza-symbiont (př. lišejník):

PRACOVNÍ LIST 1:**NÁZVOSLOVÍ – TABULKA**

Uživatelské názvy	Švestka = rostlina	jablko	ořech	malina	jahoda
I. Podle vlivu člověka na vývoj	šlechtěná kulturní				
II. Podle významu – užitku	užitková pěstují se odrůdy				
III. Podle vlivu na zdraví	bezpečná ozdravné účinky				
IV. Podle způsobu využití a místa výskytu	★ potravina zahradní ovoce				
V. Podle produktu (botanický název plodu) a způsobu pěstování	ovoce (peckovice) peckoviny				
VI. Podle životních podmínek= pěstování nároky na teplotu	dle odrůdy teplomilná až chladnomilná				
VII. Podle vegetace – délky života	polykarpická víceletá opadavá dřevina				
Botanické názvy: rod	slivoň (Prunus)				
Botanický název užívané části	plod peckovice				
Nomenklatura:	Rostlina krytosemenná, dvouděložná, růžotvaré, růžovitá, slivoň, <u>Prunus domestica</u> „Švestka domácí“, var. Dolanka				
Ekologické názvy:	producent				

Uživatelské názvy	mrkev				
I. Podle vlivu člověka na vývoj					
II. Podle významu – užitku					
III. Podle vlivu na zdraví					
IV. Podle způsobu využití a místa výskytu					
V. Podle produktu (botanický název plodu) a způsobu pěstování					
VI. Podle životních podmínek= pěstování nároky na teplotu					
VII. Podle vegetace – délky života					
Botanické názvy: rod					
Botanický název užívané části					
Nomenklatura:					
Ekologické názvy:					